

Amarellit ja morellit

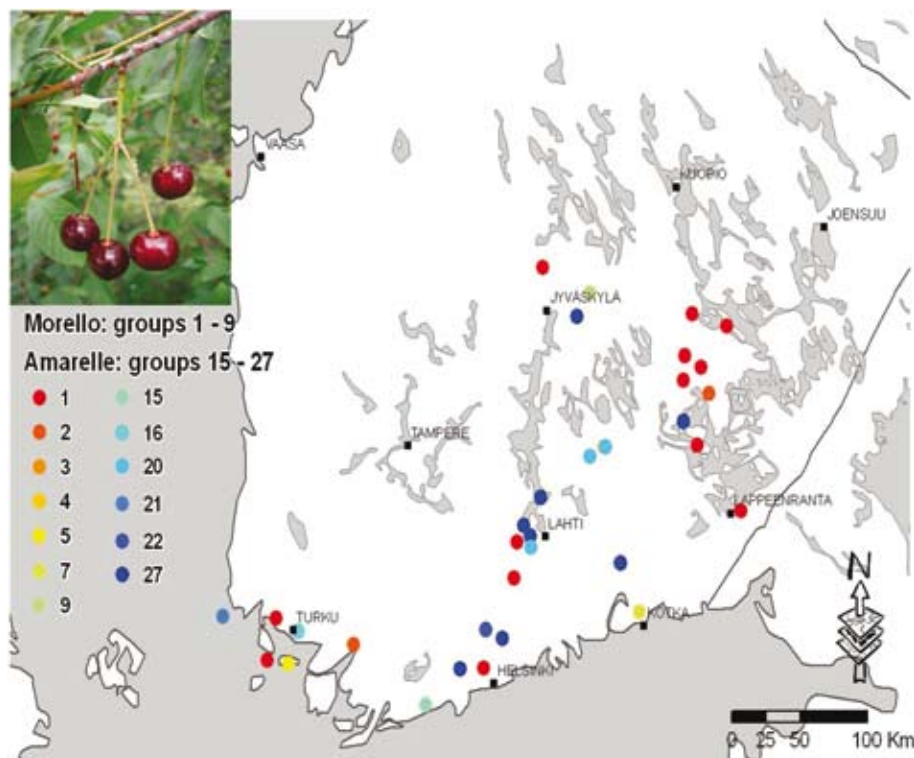
– Kirsikat DNA-vertailussa

Suomessa perustettiin 1980-luvulla Pohjoismaiden geenipankin rahoituksella eri kasvien geenipankkitarhoja. Pälkäneelle, MTT:n entiselle tutkimusasemalle, perustettiin Prunus-tarha. Tarhassa kasvoi niin luumuja, kriikunoita, kirsikoita kuin Pyrus-suvun päärynöitäkin.

TEKSTI: Marja Aaltonen ja Kristiina Antonius

KUVAT: Marja Aaltonen

Yhteensä mittavassa tarhassa oli puita noin 300 kpl. 2000-luvun alkuvuosina ryhdyttiin tarhan arvokasta materiaalia keräämään solukkolisäykseen Laukaalle. Kun Pälkäneen asema sitten MTT:n säästötoimenpiteiden vuoksi suljettiin v. 2004 lopussa, saatiin Kaarina Tuorlan Maatalousoppilaitoksen pelloille perustettua uusi tarha. Tarhasäilytyksellä varmistetaan solukkoviljelyn (*in vitro*) ja kylmäsäilytyksen ohella geeniperimän säilyttäminen.

Kirsikkakloonit kokoelmapuiden keräyspaikkojen mukaan ryhmiteltyinä.
(kartan laatinut Eeva Lehtonen)

Suurin osa amarelli-ryhmän puista on vanhan suomalaisen lajikeen Yleinen Kuulasmarjo muotoja. Yksi Amarelli-lajike "Yltöisten kuulasmarjo" ryhmittyi selvityksen mukaan kahden ryhmän välille, joka tukee oletuksia siitä, että lajike on hybridi, kuten morfologisten ominaisuuksien arviointikin osoitti. Alkuperäinen iso morelli -ryhmä jäi tässä tutkimuksessa tuntemattomaksi, koska yksikään nimetty lajike ei ollut identtinen tämän ryhmän kanssa.

Suomen Morelli -ryhmä osoittautui aivan erilaiseksi kuin Euroopan yleinen Varjomorelli (Schattenmorelle) -lajike, joka ryhmittyi selkeästi Morelli -ryhmän ulkopuolelle ryhmitysanalyysin perusteella.

DNA-analyysien kertomaa

Mikrosatelliittianalyseissä löydettiin 72 kokoelmapuun joukosta 28 erilaista genotyyppiä.

Aineisto sisälsi kaksi isoa kloonista ryhmää: Morelli- ja Amarelli -tyyppiset ryhmät. Kauppalajike Huvimajan Kuulasmarjo oli identtinen amarelliryhmän kanssa ja ilmeisesti myös identtinen Inkeröisten Kuulasmarjojen kanssa, joka niinkään on tuttu taimikaupoista.

Tämän tekstin kirjoittajista Marja Aaltonen Lukesta on nimennyt Huvimajan Kuulasmarjojen Pälkäneellä sen kasvupaikan mukaan. Emopensas kasvoi Myttyälän kartanon vanhassa puistossa Huvimajan vieressä.

Hapankirsikat (*Prunus cerasus*) jaetaan amarelleihin (kuvassa ylhäällä) ja morelleihin (kuvassa alhaalla). Amarellit eli kuulasmarjat ovat väritään helakanpunaisia ja marjoista tuleva mehu on lähes väritöntä. Amarellit ovat hapankirsikoista makeimpia. Morellit ovat väritään tummanpunaisia, myös sisältä vahvasti värittäneitä tummamehuisia marjoja. Tasaaisempaa satoa tuottavat morellit ovat useimmiten itsepölyttäviä, joskin hyötyvät ristipölytyksestä. Morelli- ja amarellilajikkeet pölyttävät hyvin toisiaan.

Kirsikoiden sukupuu kloonikokoelmassa Pälkäneellä (PRXX on klooninumero, joka viittaa geenipankin kokoelmiin). Kirjaimet A, B, C ja niin edelleen viittaavat genotyyppiryhmiin.
Dendrogrammi: Kristiina Antonius

